ਦੇਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜ

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 383)

ਅਪ੍ਰੈਲ 21, 2022

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਸੀ.ਜੀ.ਆਈ, ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ
ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 304ਬੀ, 498ਏ ਅਤੇ 120ਬੀ – ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 113ਬੀ – ਦਹੇਜ ਮੌਤ – ਦਹੇਜ ਮੌਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਪੀੜਤ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਪਤੀ, ਸਾਸ ਅਤੇ ਜੇਠ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦਹੇਜ ਲਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਅਸਵਾਭਾਵਿਕ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਗਈ – ਪੀੜਤ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ 10 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 498ਏ, 304ਬੀ ਅਤੇ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ – ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧਾਰਾ 113ਬੀ ਦੇ 1872 ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦਹੇਜ ਲਈ ਜਾਂ ਦਹੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਦਹੇਜ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ – ਉਕਤ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦਿਖਾ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ – ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਵਿੱਚ 'ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ' ਦਾ ਫਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤ ਕਿ ਮੌਤ ਸਾਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ 7 ਸਾਲਾਂ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ ਹਨ – ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਸਨ – ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ-ਪੀੜਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਹੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਕਰੂਰਤਾ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ – ਧਾਰਾ113ਬੀ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਿਹੜੇ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਜੇਠ ਅਤੇ ਜੇਠਾਣੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ, ਸਾਸ ਅਤੇ ਜੇਠ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂਕਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2011) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 359 ; [2011] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 724; ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2015) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 405 ; [2015] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 903 ; ਜੀ.ਵੀ. ਸਿੱਧਾਰਾਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 152 ; [2010] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 380; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 350 ; [2010] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1119 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2011] 1 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 724 ਪੈਰਾ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2015] 11 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 903 ਪੈਰਾ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2010] 2 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 380 ਪੈਰਾ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2010] 7 ਐਸਸੀਆਰ 1119 ਪੈਰਾ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2018 ਦਾ 383.

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 14.09.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਖੇ 2010 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ.57।

ਰੌਬਿਨ ਆਰ ਡੇਵਿਡ, ਧੀਰਜ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਫਿਲਿਪ, ਫੇਬਿਨ ਮੈਥਿਊ ਵਰਗੇਸ਼, ਸੈਮੂਅਲ ਡੇਵਿਡ, ਅਮਿਤ ਨੇਗੀ, ਸੌਰਭ ਸਚਦੇਵਾ, ਆਫਤਾਬ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਭਾਟੀਆ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਲਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ

ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 14 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, 2017, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 2010 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ.57, ਜਿਸ ਤਹਿਤ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ

ਗਿਆ। ਰੁਦਰਪ੍ਰਯਾਗ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498ਏ, 304ਬੀ ਅਤੇ 120ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਕੋਡ 1 ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ 10,000/ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ - (ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 498ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਸਾਲ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ।

2. ਇਸ ਕੇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਦੇਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੁੰਜਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਭਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਆਹ 20 ਅਕਤੂਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਸੰਪੰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਨੂੰ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਦ ਪਤਾ ਚਲੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਭਰਾ, ਉਸ ਨੂੰ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 7.00 ਵਜੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹਰਿਦ੍ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

3. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਸਵਾਭਾਵਿਕ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 498ਏ, 304ਬੀ ਅਤੇ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਰੁਦਰਪ੍ਰਯਾਗ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 180 ਦੇ 2008 ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-14 ਵਜੋਂ 14 ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਅਧੀਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਡੀਡਬਲਿਊ-1 ਤੋਂ ਡੀਡਬਲਿਊ-3 ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂਚਿਆ। ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. 17ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਖੇ

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 57 ਦੀ 2010 ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, 17ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 18 ਦੀ 2018 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 498ਏ, 304ਬੀ ਅਤੇ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਅਤੇ ₹10,000/- (ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, 304ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਦੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 120ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ 498ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸੱਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ 05ਵੀਂ ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਰੋਬਿਨ ਆਰ. ਦਾਵਿਦ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸਾਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਬੰਧੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 26ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 24ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1) ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਦਾਵਾ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਡੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਸਨ।

6.ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 6. ਸਿੱਖਿਆ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ₹100/- (ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਸੌ) ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਦਰਿਕ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਬੰਧੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-10, ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਚੋਟਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਬਹਾਵ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਟਾਂ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਖੜ੍ਹੇ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਿਆਇਕ ਨੋਟਿਸ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਚਾਰਾ ਅਤੇ ਇੰਧਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਣਵਾਰੰਟਡ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

7. ਮਿਸਟਰ ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਭਾਟੀਆ, ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਜਿਥੇ ਤਹਿਤ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਜਦਕਿ, ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਅਤੇ 498ਏ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ “ਦਾਜ ਮੌਤ” ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਆਰੋਪੀ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਇੱਕ ਅਸਵਾਭਾਵਿਕ ਸੀ, ਮੌਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ

8. ਪ੍ਰਤੀਦਵੰਦੀ ਦਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ -

"304ਬੀ. ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ।—(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਸੜਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ "ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਦਹੇਜ਼" ਦਾ ਅਰਥ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਦਹੇਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਐਕਟ, 1961 [28 ਦੇ 1961] ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਹੈ।"

(2) ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਦੰਡਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

9. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ -

(i) ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੂਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ;

(ii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਸੜਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ;

(iii) ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 7 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ; (iv) ਕਿ ਪੀੜਿਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

(v) ਅਜਿਹੀ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(vi) ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਰੂਰਤਾ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

10. ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਸਬੰਧੀ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 113B ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"113B. ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ - ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ - ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (45 ਦੀ 1860) ਦੀ ਧਾਰਾ 304B ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਰਥ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

11. ਧਾਰਾ 304B ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 113B ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੇ ਅਭਿਯੋਗ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੂਰਤਾ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 304B ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦਿਖਾ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 304B ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। [ਹਵਾਲਾ: ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ,1 ਮੈਕ ਡਾਵੇਲ ਅਤੇ ਅਨ੍ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ,2 ਜੀ.ਵੀ. ਸਿੱਧਾਰਾਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ3 ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ4.]

12. ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਵਿਆਹ 20 ਅਕਤੂਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੁਸ਼ੀਲਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਪਤਨੀ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਤੋਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਰਸਨਗੜ ਨੇੜੇ ਅਲਕਨੰਦਾ ਨਦੀ ਤੋਂ 10ਵੇਂ ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ, ਧਾਰਾ 304B ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਤ ਸਾਧਾਰਣ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 7 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਭਿਯੋਗ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਧਾਰਾ 304B ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਕਰੂਰਤਾ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਹੋਰ, ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਕਰੂਰਤਾ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਇੱਕ ਦਹੇਜ਼ ਮੌਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। 'ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ' ਦੇ ਫਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ।

13. ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਜੋ ਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਲਗਭਗ 6 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਮਤਾ ਥਾਪਾ ਦੇਵੀ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1), ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਪਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੰਗ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਾਜ ਵਜੋਂ ₹2,00,000/- (ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ₹ 2,00,000/- (ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਜਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ। ਉਸ ਤੋਂ 2-4 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਜੀਜੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 2-3 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਕਰਨਗੇ।

14. ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੋਨ ਕਾਲ ਮਿਲੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ, ਉਸਦੇ ਦਾਮਾਦ ਦੇ ਭਰਾ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1) ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਗੁੰਮ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹਰਿਦੁਆਰ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਇਹ ਬੇਬਾਕ ਹੈ ਕਿ ਲਾਸ਼ 10 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਲੱਭੀ ਗਈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਨ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ 10-11 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਸੁਝਾਅ ਜੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2), ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਰਾ, ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਲਾਉਜ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਰਾ ਭੰਡਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ-3), ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭਾਬੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਤਜਵਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਿਊ-4), ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਰਾ, ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਚਿਤ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ, ਸ੍ਰੀ ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਿਊ-5), ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਿਊ-7), ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਹੋਏ ਉਤਪੀੜਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਜੈਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਿਊ-8), ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਥਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਥੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੈਰੋਲਾ (ਪੀਡਬਲਿਊ-9) ਜੋ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸਿਰਫ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਜੀ.ਡੀ. ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

17. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਦਹੇਜ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਦਹੇਜ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਤੱਕ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਜੋ ਅਡੋਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਦਹੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ₹2,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦੋ ਲੱਖ) ਜਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 10-11 ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਥਾਪਿ, ਇਹ ਗੱਲ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦਹੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਹੋਏ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਸੁਰਾਲ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨਾਲ ਦਹੇਜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ₹2,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦੋ ਲੱਖ) ਜਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਹੋਰ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਤੋਂ 2-4 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫੋਨ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ, ਅਰਥਾਤ, 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਦੀ ਸਵੇਰੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਲਈ ਦਵਾਈ ਮੰਗੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ।

18 ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ (ਡੀਡਬਲਿਊ-3) ਜੋ ਵਿਆਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਮਧਿਅਸਥ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

19. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਬਿਸ਼ਟ (ਡੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੇ ਸਬੂਤ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 07 ਦਸੰਬਰ, 2007 ਤੋਂ ਹਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ₹100/- (ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਸੌ) ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ

1 ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ (ਡੀਡਬਲਿਊ-2) ਦੇ ਸਬੂਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ 24 ਮਈ, 2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਡਿੱਗਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਉਸ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਵੀ ਕਾਰਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ।

20 ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਰਾਹਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਉਸੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੈਰਾ 27 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕਿ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304ਬੀ ਅਤੇ 498ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਇਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ, ਡਾ. ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਦਾ ਸਬੂਤ ਢੁਕਵਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-10 ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਈ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ. ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਵਹਾਅ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ. ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪੇਟ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਡੁੱਬਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਗਿਰਾਵਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਬੋਝ ਨੂੰ ਵਧਾਓ।

22. ਭਾਵੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਕੇਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲਈ ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਅਭਿਆਸ ਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀ, ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ

ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113B ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304B ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

23. ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵਾਂਗ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸਾਸ-ਸਸੁਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2008 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਸ-ਸਸੁਰ ਨੇ ਦਹੇਜ ਲਈ ਆਪਤੀ ਜਤਾਈ ਸੀ

ਮੰਗ. ਪਰੰਤੂ, ਜੋ ਗੱਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਲਿਆਈ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਵੱਖਰੇ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਣਾ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਘਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ, ਇਹ ਤੱਥ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 31 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਆਈ ਕਿ ਦੋ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਦੀ ₹2,00,000/- (ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦਹੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਅਤੇ ਹੇਰਾਸਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਆਮ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 120B ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ) ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 14ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 57/2010 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 12ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2008 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬੰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਤਦਨੁਸਾਰ, ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

25. ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

26. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ : ਸ਼ਸ਼ਵਤ ਜੈਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate